

**Padasjoen kunnan
hyvinvointisuunnitelma
2026–2029**

P **DASJOKI**

1. JOHDANTO

Kunnan on lain mukaan seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia toimenpiteitä.

Hyvinvointisuunnitelma laaditaan valtuustokausittain ja sen tarkoitus on sitouttaa kunta toimimaan kaikenikäisten asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu tavoitteet ja toimenpiteet tälle valtuustokaudelle.

Padasjoen kunnan laaja hyvinvointikertomus 2021–2024 antoi tietoa tarvittaville toimenpiteille seuraaville vuosille. Lisäksi Padasjoki on sitoutunut Päijät-Hämeen maakunnan yhteisiin hyvinvoinnin kärkiin, jotka viitoittavat kuntien työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Yhteiset maakunnalliset kärjet ovat mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys, arjen turvallisuus sekä päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat, joihin Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ja kuntien yhteisissä hyte-neuvotteluissa valittiin painotetut tavoitteet:

”Työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittyminen on vahvistanut hyvinvointia.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet.”

Laajan hyvinvointikertomuksen mukaan kunnan tulee seuraavina vuosina kiinnittää huomiota lasten ja nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, kuntalaisten turvalliseen arkeen sekä yhteisöllisyyden edistäminen:

”Kunnan talousarviossa tulee ottaa huomioon Päijät-Hämeen hyvinvoinnin kärjet ja niiden mukaan rakennetut kunnan omat hyvinvointi- ja terveystavoitteet. Hyvinvoinnin kärjet ja suunnitelman muut teemat sitouttavat kunnan johtoryhmän, muut työryhmät, lautakunnat, kunnanhallituksen ja -valtuuston toimimaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kunnan tulee panostaa jatkossakin lasten ja nuorten liikkumiseen, mielen hyvinvointiin ja yhdenvertaisten harrastusmahdollisuuksien edistämiseen asuinpaikasta tai perheen sosioekonomisesta taustasta riippumatta.

Kunnan tulee monialaisesti ja yhteistyökumppaneiden kanssa huolehtia, että kaikenikäiset kuntalaiset voivat elää turvallista arkea Padasjoella. Liikenneväylät ja ulkoilualueet tulee pitää hyvässä kunnossa ja tehdään tarvittavia muutoksia turvallisuuden edistämiseksi. Lasten ja nuorten kokeman kiusaamisen ehkäisyyn etsitään uusia, toimivia keinoja ja huolehditaan, että lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus vuorovaikutukseen heidän arkeansa tukevien ammattilaisten kanssa. Ikääntyneiden turvallisuutta lisää toimintakyky ja sen ylläpitäminen, johon kunta panostaa tarjoamalla monipuolista toimintakykyä ylläpitävää ja virikkeellistä toimintaa.

Kuntalaisten aito kuuleminen ja heidän osallistaminen kunnan toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon vaatii kehittämistä. Ennakkovaikutusten ja lapsivaikutusten arviointia päätöksenteon tueksi lisätään tulevina vuosina. Järjestetään kaikille avoimia tapahtumia ja tempauksia eri teemoilla. Jatketaan tiivistä yhteistyötä kylien ja muiden yhdistysten kanssa.”

Kunnan hyvinvointityötä tehdään monialaisesti eri sidosryhmien yhteistyössä.

Padasjoen kunnassa on marraskuussa 2025 päivitetty kuntastrategia. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä perustehtäviä ja tulee näkyä myös kunnan strategisella tasolla. "Hyvinvoiva Padasjoki - toimintakykyä kaikille" yhtenä strategian kärkihankkeena kuvaa Padasjoen kunnan sitoutumista kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työhön.

Tässä suunnitelmassa liitteenä on mainittu ohjaavina asiakirjoina Päijät-Hämeen hyvinvointisuunnitelma, Päijät-Hämeen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, alueellinen suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistämiseksi, alueellinen ravitsemusterveyden edistämisen toteutussuunnitelma sekä alueellinen ehkäisevän työn toteutussuunnitelma. Alueelliset suunnitelmat tukevat kunnan omaa hyvinvointisuunnitelmaa.

Padasjoella 1.12.2025

Pauliina Koskela
hyvinvointijohtaja

2. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET LAAJAN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN POHJALTA

LASTEN JA NUORTEN KOKONAISVALTAISEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	TIEDONKERUUKANAVAT JA SEURANTA
Liikkumisen lisääminen ja terveellisten elämäntapojen edistäminen	Luontokasvatus varhaiskasvatuksessa, kouluilla ja hyvinvointipalveluiden toiminnassa	Kouluterveyskysely Mitä kuuluu-kyselyt kaikille luokille Hyvinvointikysely
Mielen hyvinvoinnin tukeminen	Ohjattu välitunti liikunta ja ylimääräiset liikuntatunnit	Sotkanet
Yhteisöllisyyden edistäminen	Aamu- ja välipalat yläkoulussa ja lukiossa Opiskeluhuollon jalkautuminen välitunneille Liikunnallinen elämäntapa huomioidaan opetussuunnitelmassa 2026 Mobiililaitteita / puhelimia ei käytetä koulupäivän aikana Vanhemmuuden tukeminen Valtakunnalliset teemaviikot ja tempaukset Paikallisen lukutaitostrategian käyttöönotto	

KAIKENIKÄISTEN KUNTALAISTEN TURVALLINEN ARKI

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	TIEDONKERUUKANAVAT JA SEURANTA
<p>Koulukiusaamisen ehkäisy</p> <p>Toimintakyvyn tukeminen</p> <p>Turvallinen ja terveellinen elinympäristö</p> <p>Rakentavan vuorovaikutuksen kehittäminen lasten ja nuorten keskuudessa</p>	<p>Mobiililaitteita /puhelimia ei käytetä koulupäivien aikana.</p> <p>Vuorovaikutustaitojen harjoittelu / kehittäminen</p> <p>Vanhemmuuden tukeminen</p> <p>Verso-toiminta</p> <p>Lasten ja nuorten uimataidon kehittäminen ja tukeminen</p> <p>Kouluruoan hyvä taso</p> <p>Pienryhmätoiminta varhaiskasvatuksessa, kouluilla ja nuorisopalveluissa</p> <p>Terveysturvalliset tilat</p> <p>Leikkipuistot, liikunta-alueet ja kulkuväylät pidetään kunnossa</p> <p>Matalan kynnyksen liikunta- ja muut virikkeelliset ryhmät</p> <p>Digitaalisen turvallisuuden lisääminen mediaohjauksella</p>	<p>Opiskeluhuollon tilastot</p> <p>Varhaiskasvatuksen ja koulujen seudulliset kyselyt, valtakunnallinen kouluterveyskysely joka toinen vuosi</p> <p>Hyvinvointikysely</p> <p>Turvallisuusviraston (Tukes) tarkastusasiakirjat</p> <p>Sotkanet</p>

YHTEISÖLLINEN PADASJOKI HYVINVOINNIN EDISTÄJÄNÄ

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	TIEDONKERUUKANAVAT JA SEURANTA
Kuntalaisten osallisuuden edistäminen	Tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminta Nuorisovaltuustotoiminta Yhteisölliset tapahtumat koulupäivän aikana Koko varhaiskasvatukselle suunnatut yhteiset tapaamiset Lapsi- ja ennakkovaikutusten arviointi päätöksenteon tueksi Kunnan ja yhdistysten yhteistyö	Hyvinvointikysely Kouluterveyskysely

3. PÄIJÄT-HÄMEEN KUNTIEN YHTEISET HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN KÄRJET

MIELLEN HYVINVOINTI

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	TIEDONKERUUKANAVAT JA SEURANTA
<p>Tuetaan mielenterveyttä erilaisissa elämäntilanteissa ja yhteiskunnan muutoksissa.</p> <p>Huolehditaan, että haavoittuvassa asemassa tai elämäntilanteessa olevat tulevat kuulluiksi ja kohdatuiksi eri tuen ja avun muodoissa.</p> <p>Psyykinen kuormitus ja itsetuhoisuus ovat vähentyneet.</p> <p>Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt.</p>	<p>Tarjotaan matalan kynnyksen tarpeenmukaisia palveluita kaikenikäisille kuntalaisille nopeasti ja joustavasti. Toimitaan tiiviissä verkostoyhteistyössä eri ammattilaisten kesken.</p> <p>Huolehditaan, että kunnassa työskentelevät ammattilaiset tuntevat palvelujärjestelmän ja osaavat ohjata oikean tuen ja avun piiriin.</p> <p>Toimitaan ”yhden luukun taktiikalla”: Yksi yhteydenotto apua tai tukea tarvitsevalta riittää. Poislähtävästä toimintakulttuurista luovutaan.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa, kouluilla ja muissa lasten ja nuorten ympäristöissä kohdataan jokainen aidosti, tervehditään ja kysytään kuulumisia.</p>	<p>Hyvinvointikysely</p> <p>Kouluterveyskysely</p> <p>Sotkanet</p>

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	TIEDONKERUUKANAVAT JA SEURANTA
<p>Vahvistetaan kuntalaisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia.</p> <p>Vähennetään syrjäytymisriskissä olevien määrää.</p> <p>Osallisuuden vahvistaminen</p> <p>Yksinäisyyden vähentäminen</p> <p>Työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittymisen vahvistaminen</p>	<p>Kuntalaisten mukaan ottaminen toiminnan suunnitteluun.</p> <p>Kuullaan lapsia, nuoria ja perheitä kunnan kehittämisessä ja tehdään lapsivaikutusten arviointia kunnallisessa päätöksenteossa.</p>	<p>Kouluterveyskysely</p> <p>Hyvinvointikysely</p> <p>Sotkanet</p>

ARJEN TURVALLISUUS

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	TIEDONKERUUKANAVAT JA SEURANTA
<p>Tarjotaan kuntalaisille viihtyisiä ja turvallinen asuin- ja elinympäristö.</p> <p>Tuetaan ja vahvistetaan kuntalaisten toimeentuloedellytyksiä.</p> <p>Edistetään lähisuhteiden turvallisuutta.</p> <p>Arjen turvallisuuden vahvistaminen, myös digitaalisissa ympäristöissä.</p> <p>Apuu saa silloin, kun sitä tarvitsee.</p> <p>Elinvoiman ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen</p> <p>Muuttuviin olosuhteisiin varautuminen on vahvistunut.</p>	<p>Huolehditaan kunnan sisä- ja ulkotilojen turvallisuudesta ja viihtyisyydestä.</p> <p>Tarjotaan joustavia varhaiskasvatuspalveluita, iltapäivä- ja aamuparkkitoimintaa.</p> <p>Tehdään aktiivisesti paikkakunnan liikenneturvallisuustyötä.</p> <p>Tarjotaan digiopastusta kaiken ikäisille.</p>	<p>Hyvinvointikysely</p> <p>Sotkanet</p>

PÄIHTEETTÖMYYS JA TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	TIEDONKERUUKANAVAT JA SEURANTA
<p>Kannustetaan kuntalaisia terveellisiin elämäntapoihin.</p> <p>Vähennetään päihteiden kokeilua ja käyttöä.</p> <p>Elintapasairauksien ilmaantuvuuden pienentyminen</p> <p>Terveyserot ovat kaventuneet.</p>	<p>Tarjotaan hyvää ja ravitsevaa ruokaa varhaiskasvatuksessa ja kouluilla.</p> <p>Nuoriso- ja erityisnuorisotyö järjestävät erilaisia tuokioita, koulutuksia ja kampanjoita lapsille ja nuorille ikätasoisesti.</p> <p>Järjestetään matalan kynnyksen liikunta- ja ravitsemusneuvontaa.</p> <p>Järjestetään tapahtumia, tempauksia ja kampanjoita sekä virikkeellistä toimintaa terveellisen elämäntavan edistämiseksi.</p> <p>Varhaiskasvatus ja perusopetus sisällyttävät arjen toimintaansa terveellisiin elämäntapoihin kannustamisen.</p> <p>Liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen osaksi opetussuunnitelmaa.</p>	<p>Kouluterveyskysely</p> <p>Hyvinvointikysely</p> <p>Sotkanet</p>

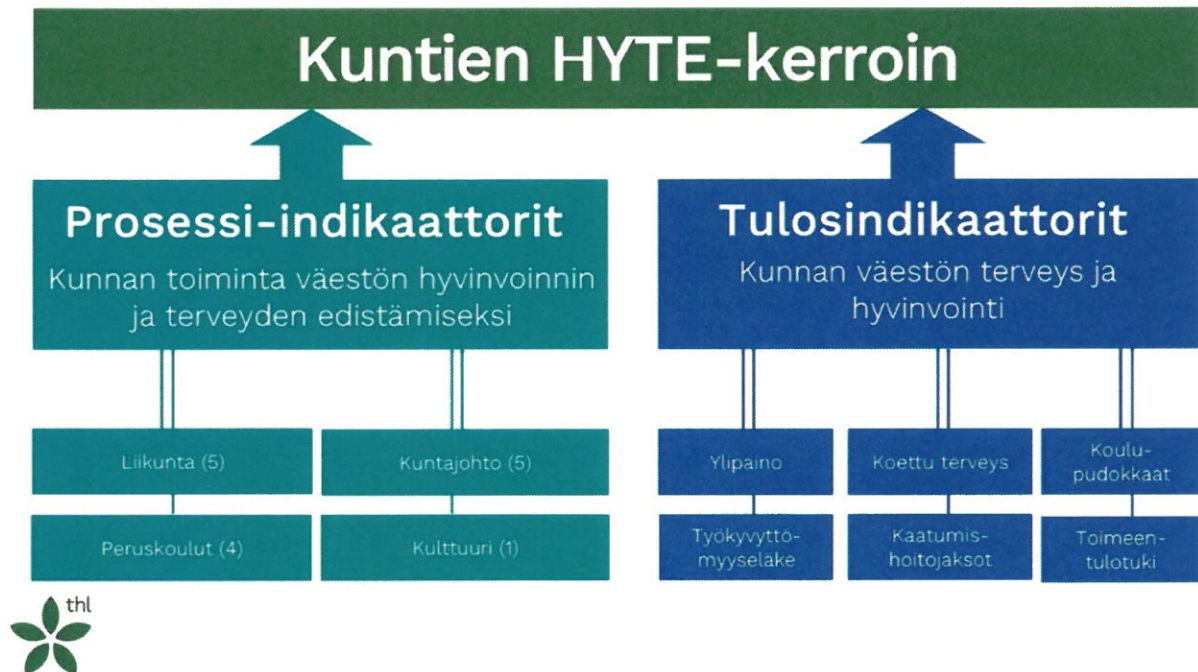
4. HYTE-KERROIN

Sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät hyvinvointialueiden järjestettäväksi, mutta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy edelleen kunnilla.

Kuntien palkitseminen vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan edellytys. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen vaatii, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajalti ihmisten arkiympäristöissä.

Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät (THL 2025.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

HYTE-kerroin muodostuu siis kunnan tekemän hyvinvointityön mukaisesti. Indikaattoritietona käytetään kouluilla, liikunnassa, kulttuurissa ja kunnan johdossa tehtyä hyvinvointityötä toimintaa kuvaavina prosessi-indikaattoreina sekä tuloksia kuvaavina tulosindikaattoreina.

Prosessi-indikaattoritiedolla haetaan vastausta kysymykseen "minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on" ja tulosindikaattoritieto mittaa muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Viimeisin (2024) Padasjoen kunnan HYTE-kerroin on 63, mikä tarkoittaa valtionavustusta 18,80€ / asukas

5. HYVINVOINNIN JA TERVEYDENEDISTÄMISTYÖN RAKENNE PADASJOELLA

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN TYÖRYHMÄ

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Padasjoella kuuluu sivistyslautakunnan alaisuuteen. Työstä raportoidaan vuosittain sivistyslautakunnalle, kunnanhallitukselle ja -valtuustolle sekä kunnan laajennetulle johtoryhmälle.

Laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma laaditaan ja hyväksytään valtuustokausittain kunnanvaltuustossa.

Kunnanhallitus on perustanut vuonna 2019 hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen työryhmän, johon kuuluu kaudella 2026–2029:

kunnanjohtaja
hyvinvointijohtaja
teknisen toimen edustaja
liikuntakoordinaattori
erityisnuorisotyöntekijä
varhaiskasvatusjohtaja
kunnanhallituksen edustaja
vanhus- ja vammaisneuvoston edustaja
kouluterveydenhuollosta vastaava lääkäri (HVA)
ikäntyneiden palveluiden edustaja (HVA)
seurakunnan edustaja
järjestöedustaja

Työryhmä kokoontuu 1–2 kertaa vuodessa tai tarvittaessa useammin.

LAPSI- JA PERHEPALVELUIDEN KEHITTÄMISRYHMÄ (LAPE)

Padasjoen lasten ja nuorten ohjausverkosto muutettiin vuonna 2017 valtakunnallisen LAPE-muutosohjelman myötä lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisryhmäksi. Padasjoen LAPE-ryhmä kokoontuu 4–5 kertaa vuodessa.

Kunnanhallituksen perustamaan LAPE-ryhmään kuuluu

hyvinvointijohtaja
varhaiskasvatusjohtaja
opinto-ohjaaja
koulunkäynnin ohjaaja
erityisnuorisotyöntekijä
kouluterveydenhoitaja (HVA)
yhteisöohjaaja
kuraattori (HVA)
lapsiperhepalveluiden edustaja (HVA)
erityisopettaja
sivistysjohtaja-rehtori
seurakunnan nuorisotyö
4H-yhdistyksen edustaja
nuorisovaltuuston edustaja

Padasjoen kunta on mukana alueellisissa yhteistyöverkostoissa ja osallistuu maakunnalliseen kehittämistyöhön:

Päijät-Hämeen LAPE-yhteistyöryhmä
Päijät-Hämeen sivistysjohtajien ohjausryhmä
Seudullinen varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä
Ehkäisevän työn seutukoordinaatioryhmä
Alueellinen hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto
Kuntien kotoutumisen edistämisen kehittämisryhmä
Päijät-Hämeen nuorisotyön kehittäjät
Hämeen etsivän työn verkosto
Hämeen etsivän työn esihenkilöverkosto
Päijät-Hämeen opiskeluhuollon ohjausryhmä
Liikuntatoimen viranhaltijoiden alueellinen verkosto
Liikunnanohjauksen ja liikuntaneuvonnan alueelliset verkostot
Liikkuva Päijät-Häme- ohjelman verkosto
Senioriliikuntaohjauksen verkosto
Lastenkulttuuri Efekti
Lastu-kirjastojen seudullinen kehittämisryhmä
Päijät-Hämeen museoiden verkosto

6. HYVINVOINNIN JA TERVEYDENEDISTÄMISTYÖTÄ OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Päijät-Hämeen hyvinvointisuunnitelma 2025–2029

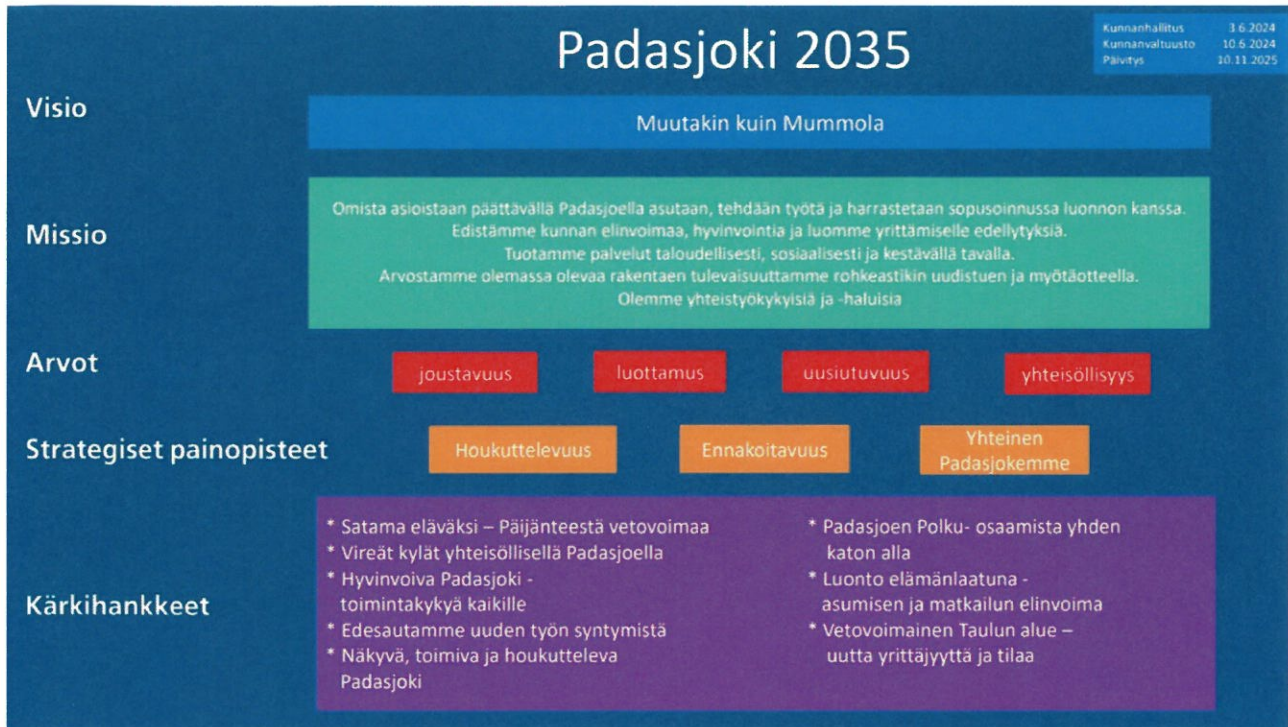
Alueellinen ehkäisevän työn toteutussuunnitelma 2025–2029

Päijät-Hämeen ravitsemusterveyden edistämisen toteutussuunnitelma 2025–2029

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2026–2029

7. PADASJOEN KUNTASTRATEGIA HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN ASIAKIRJANA

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä strategia, josta kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen johdetaan. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Strategiassa on kuntayhteisössä ja kuntaorganisaatiossa tapahtuneen vuorovaikutuksen johtopäätöksinä tehtävät linjaukset siitä, mitä pidetään kaikkein tärkeimpinä asioina, joihin halutaan erityisesti panostaa. Strategiassa yhtä tärkeitä kuin sen linjaamat asiat, ovat ne asiat, joita eivät strategian keskiöön nouse. Näiden keskustelujen käyminen ja valintojen tekeminen onkin strategisen johtamisen ydintä.

Kuntien strateginen johtaminen on moniulotteista. Taustalla on kuntien lukuisista tehtävistä ja toimialoista kumpuava laajuus: kuntastrategian on käsitettävä kunta laajasti kuntalaisten hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden, paikallisen elinvoiman ja elinympäristön kehittäjänä sekä organisaationa ja monitoimialaisena konsernina.

Lisäksi kunta tarvitsee usein poikkihallinnollisia strategian toteuttamisohjelmia, jotka laaditaan linjassa kuntastrategian kanssa ja sen tavoitteita tukemaan ja toteuttamaan. Poikkihallinnollisten strategian toteuttamisohjelmien lisäksi kunnan toimialojen on usein tarpeen konkretisoida kuntastrategian linjauksia oman toimialansa näkökulmasta toimialan kehittämisohjelmaksi.

Kuntalain 1 § mukaan *"Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla."* Olisikin tärkeää, että YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja viitekehys otettaisiin kunnissa strategiaan, ohjelmien, suunnitelmien ja budjetoinnin pohjaksi (Kuntaliitto 2015.)

Jotta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö kunnassa on tavoitteellista, jäsenneiltyä ja järjestelmällistä, tulee eri asiakirjojen synkronoitua toisiinsa. Padasjoen kuntastrategia toimii ylimpänä ohjaavana asiakirjana. Strategian alle laadittujen asiakirjojen, kuten hyvinvointisuunnitelman, tulee tukea kunnan strategisia tavoitteita.